

ÖSYM
Sınavları İçin

Özel Anlatım ve Pratik Bilgilerle

DİL BİLGİSİ

SORU BANKASI

Mehmet Nurullah GÖK

Konu Özetli ve Pratik Bilgiler ✓

Ünite Uygulama Testleri ✓

Kavrama ve Denemeler ✓

TYT ve KPSS'ye Uygun ✓

Soru Çözüm Videolu ✓

Soru Sayısı: 1044

OKYANUS

OKYANUS BASIM YAYIN TİCARET A.Ş.

Eski Turgut Özal Caddesi

No: 22/101 34490 Başakşehir / İstanbul

Tel: (0212) 572 20 00

Fax: (0212) 572 19 49

okyanusokulkitap.com

www.akilliogretim.com

Akademik Yönetmen

Mehmet Şirin Bulut

Yayın Editörü

Hatice Yasemin Güloğlu

Ders Editörü

Çiğdem Mağaralı

Akıllı Tahta Soru Çözümü

Eyüp Baltacı

Dizgi ve Grafik

Okyanus Dizgi (S. Y.)

Kapak Tasarım

Türk Mutfağı

Baskı Cilt

Aykut Basım

Yayıncı Sertifika No : **27397**

Matbaa Sertifika No: **12619**

ISBN: **978-605-7832-84-9**

İstanbul

Bu eserin her hakkı saklı olup tüm hakları Okyanus Basım Yayın Ticaret Anonim Şirketine aittir. Kısmen de olsa alıntı yapılamaz, metin ve soruları aynen veya değiştirilerek elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir sistemle çoğaltılamaz, depolanamaz.

Ön Söz

Sevgili Öğrencimiz,

Millî Eğitim Bakanlığının özellikle son yıllarda üzerinde durduğu hususlardan biri de değişen dünyanın gerektirdiği becerileri sağlayan, değişimin aktörü olacak öğrencilerin yetiştirilmesi ve bunu sağlayabilmek için bütüncül ve yapısal bir dönüşüme ihtiyacın olmasıdır. Bu değişim ve dönüşüm süreçleri içerisinde ortaöğretim müfredatları da değişmektedir.

Okyanus Yayıncılık lise grubu olarak hazırladığımız kitaplar, Millî Eğitim Bakanlığının uygulamaya koyduğu yeni öğretim programlarına uymakla birlikte ÖSYM'nin son yıllarda sorduğu sorular incelenerek hazırlanmıştır.

Uzman yazarımız tarafından büyük bir özveriyle hazırlanan Özel Anlatım ve Pratik Bilgilerle Dil Bilgisi Soru Bankası kitabımızın, sizlere yarar sağlayacağına gönülden inanıyoruz.

Akademik Yönetmen

Mehmet Şirin BULUT

Yazarın Sana Mesajı Var

Değerli Arkadaşlar;

Eğitim uzun soluklu bir süreçtir; enerji ve deneyim gerektirir. Hayallerinize ve hedeflerinize giden bu süreçte en iyi başarıyı yakalamanız gerektiğini ve bu yarışta en iyi siz olmak istediğinizin farkındayız.

Sizlerin bilinçli ve doğru bir şekilde, doğru kaynaklardan sınava hazırlanmanız, başarıyı getirecektir. İşte tam da bu hususta, bizler de yayın tecrübemizle önünüzü aydınlatacağına, sizlere yol göstereceğine ve sizleri başarıya ulaştıracağına inandığımız kapsamlı bir dil bilgisi kitabı hazırladık.

Derin bir analiz neticesinde oluşturduğumuz bu kitabımızda, ÖSYM'nin uyguladığı sınavları dikkate alarak güncel soru tiplerine ve sorulması muhtemel olan sorulara yer verdiğimizizi belirtmek ve bu çalışmamızı hizmetinize sunmaktan mutluluk duyduğumuzu ifade etmek isteriz.

Enerjinizi ve kendinize olan inancınızı artırarak bu süreçte sizlerin daha başarılı olabilmesi için piyasanın en iyi dil bilgisi kitabını yazmaya karar verdik. Kitap içerisinde yer alan konu anlatımlarını kısa, öz ve tüyolarla aktardık. Konuların hemen ardından kavrama testleriyle konuyu pekiştirmenizi hedefledik ve ünite sonlarında uygulama testleriyle konuyu daha iyi anlamanızı hedef edindik. Kitabın son kısmında tüm dil bilgisi konularını 30 karma test ve 6 adet denemeyle 0'dan %100'e ulaşmanızı sağlayacaktır.

Elinizdeki kitap bittiğinde artık dil bilgisinden çözemeyeceğiniz soru kalmayacaktır. Bu kitap sayesinde eksiklerinizi fark edecek ve daha başarılı sonuçlar elde etmeye başlayacaksınız. Değişen sınav sistemleri ve soru tiplerine yabancı kalmayacaksınız. Sınav tadında sorularla kendinizi hazır hissedeceksiniz.

Başarılar diliyorum...

Mehmet Nurullah Gök

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM:	SÖZCÜK TÜRLERİ	5 - 40
	1. Konu: İsim (Ad)	6
	2. Konu: Zamir (Adıl)	10
	3. Konu: Sıfat (Ön Ad)	14
	4. Konu: Zarf (Belirteç)	20
	5. Konu: Edat (İlgeç) - Bağlaç - Ünlem	24
	6. Konu: Tamlamalar	30
2. BÖLÜM:	FİLLER	41 - 64
	1. Konu: Fiil (Eylem)	42
	2. Konu: Ek Fiil (Ek Eylem)	48
	3. Konu: Fiilimsiler (Eylemsiler)	52
	4. Konu: Fiilde Çatı	56
3. BÖLÜM:	YAPI BİLGİSİ	65 - 80
	Konu: Çekim Ekleri, Yapım Ekleri, Kökler ve Sözcük Yapısı	66
4. BÖLÜM:	SES BİLGİSİ	81 - 92
	Konu: Ses Bilgisi	82
5. BÖLÜM:	YAZIM KURALLARI	93 - 102
	Konu: Yazım Kuralları	94
6. BÖLÜM:	NOKTALAMA İŞARETLERİ	103 - 112
	Konu: Noktalama İşaretleri	104
7. BÖLÜM:	CÜMLE TÜRLERİ	113 - 122
	Konu: Cümle Türleri	114
8. BÖLÜM:	CÜMLENİN ÖGELERİ	123 - 132
	Konu: Cümlenin Ögeleri	124
9. BÖLÜM:	ANLATIM BOZUKLUKLARI	133 - 138
	Konu: Anlatım Bozukluğu	134
	KAVRAMA TESTLERİ	139 - 199
	DENEMELER	200 - 213
	CEVAP ANAHTARI	214 - 215

BÖLÜM 1

SÖZCÜK TÜRLERİ

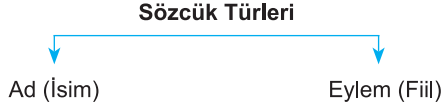
KONULAR

1. Konu: İsim (Ad)
2. Konu: Zamir (Adıl)
3. Konu: Sıfat (Ön Ad)
4. Konu: Zarf (Belirteç)
5. Konu: Edat (İlgeç) - Bağlaç - Ünlem
6. Konu: Tamlamalar

1. Konu: İSİM (AD)

Sözcük Türleri

Sözcük, dilde anlamı ya da tek başına görevi bulunan ses topluluğudur. Sözcükler cümle içinde birbirleriyle kurdukları anlam ilgilerine ve karşıladıkları kavram ve varlıklara göre çeşitli gruplara ayrılır.

- Eylemler; hareketi, işi, oluşu düşündüren sözcüklerdir. Adlar ise varlıkları ve kavramları düşündüren sözcüklerdir.
- Eylemler "-mak, -mek" mastar eki alırlar ancak adlar almaz.
- Örneğin:** gel (mek), koş (mak), dur (mak) Fiil kökü
sevgi (sev) - fiil kökü, "-gi" fiilden isim yapım eki (fiil kökünden türemiş bir isimdir.)
zayıf (mak), oyun (mak), ileri (mek) İsim kökü

- Tür bakımından "eylem" ve "ad" diye iki ana gruba ayrılan sözcüklerin cümlede üstlendikleri işe "görev" denir.

Ad Soylu Sözcükler						
Ad (İsim)	Adıl (Zamir)	Ön Ad (Sıfat)	Belirteç (Zarf)	İlgeç (Edat)	Bağlaç	Ünlem
Cümlede tek başlarına görevi üstlenirler. Tek başlarına anlamları vardır.		Cümlede başka bir sözcüğün desteğiyle görev kazanır. Tek başlarına anlamları vardır.				Tek başlarına kullanılmazlar, tek başlarına anlamları da yoktur.

Ad (İsim)

Varlıkları ve kavramları tanımamıza yarayan sözcüklerdir. (-mak, -mek mastar ekini getirdiğimizde anlamsız olur.)

Örneğin: Adana, şeker, kulak, masa, elektrik, yel, kadın...(mastar eki "-mak, -mek" eki getirildiğinde anlamsız olur.)

1. Varlıklara Verilişine (Durumuna) Göre Adlar

a. Özel Ad

Tek bir varlığı karşılayan adlardır.

Kişi ad ve soyadları (Halide Edip Adivar, Haluk, Mehmet Nurullah Gök, Yaşar Kemal)

Hayvanlara verilen adlar (Mırmır, karabaş, fındık, pamuk, boncuk...)

Millet, boy, oymak, dil, lehçe, devlet, din ve mezhep adları (Türk, Kazak, Oğuz, Karakeçeli, Yakutça, Fransızca, Türkiye Cumhuriyeti, Müslümanlık...)

Din ve mitoloji kavramları (Müslümanlık, Hristiyanlık, Katolik, Budizm; Tanrı, Allah, Cebrail, Zeus, Kibele...)

Gezegen ve yıldız adları (Merkür, Ay, Dünya, Neptün, Satürn, Halley...)

Yer adları (Avrupa, Türkiye, Sıhhiye, Atatürk Bulvarı, Çankaya Köşkü, Van Gölü, Konya Ovası...)

Kurum, kuruluş, kurul adları (Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millî Kütüphane, Atatürk Lisesi, Türk Dil Kurumu...)

Kitap, dergi, gazete, tablo, heykel; hukukla ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adları (Safahat, Ateşten Gömlek, Hürriyet, Medeni Kanun, Türk Bayrağı Tüzüğü, Telif Hakları Yayın ve Satış Yönetmeliği...)

Tarihî olay, çağ, dönem adları (Kurtuluş Savaşı, Millî Mücadele, Orta Çağ, Cıralı Taş Devri...)

Millî ve dinî bayramların adları (Cumhuriyet Bayramı, Kurban Bayramı...)

Bayram niteliği kazanmış günlerin adları (Anneler Günü, Öğretmenler Günü, Dünya Tiyatro Günü)

Kurultay (kongre), bilgi şöleni (sempozyum), açık oturum (panel) vb. toplantıları bildiren adlar (Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı (1996), Manas Bilgi Şöleni, Türk Dilinin Tarihsel Gelişimi Paneli)

Belli bir tarih bildiren ay ve gün adları (1 Ağustos Perşembe günü doğdu. Ekim 1983'te iş hayatına atıldı.)

b. Cins (Tür) Ad

Aynı türden varlıkları karşılayan adlardır.

ağaç, çiçek, kitap, köpek, insan, kadın, masa, göz, ev, kum, saat, sanat, biber, elma ...

2. Varlıkların Sayısına Göre Adlar

a. Tekil İsim

Tek bir kavramı ve ismi karşılayan isimlerdir. "-lar, -ler" çokluk eki almayan isimlerdir: Kuş, ev, kedi, masa, insan, soru, çiçek...

Tekil

Ağaç

Asker

Koyun

b. Çoğul İsim

Birden fazla kavramı ve ismi karşılayan isimlerdir. "-lar, -ler" çokluk eki alan isimlerdir: Kuşlar, evler, masalar, insanlar, sorular, kitaplar...

Çoğul

Ağaçlar

Askerler

Koyunlar

c. Topluluk İsmi

"-ler" çoğul ekini almadığı hâlde çoğul anlamı taşıyan adlardır: sürü, takım, tabur, orman, demet, düzine, salkım, heyet, toplum, cemiyet...

Topluluk

Orman

Ordu

Sürü

UYARI

Çoğul eki kimi zaman sözcüğe çoğul anlamı dışında anlamlar da katabilir.

Dünyalar kadar seviyorum. (abartma)

Almanyalarda ne işin var. (uzaklık)

Aliler bize gelecek. (aile)

Mustafa Kemaller tükenmez. (benzerlik)

Türkler kadim tarihe sahiptir. (ulus, millet)

UYARI

Mahalle, sınıf, meclis vb. sözcükler ad aktarması (mecazı mürsel) yoluyla cümledeki anlamına göre topluluk ismi olur.

Bu mahalle eski bir yerleşimmiş.

(mekân anlamında ve tekil isimdir.)

Mahalle tepki verdi.

(mahallede yaşayanları kastetmiş ve topluluktur.)

Meclis tadilata alındı.

(Mekân anlamında ve tekil isimdir.)

Meclis olağanüstü toplandı.

(mecliste olanları kastetmiş ve topluluktur.)

Sınıf temizlendi.

(mekân anlamında ve tekil isimdir.)

Sınıfça pikniğe gittik.

(Sınıftakileri kastetmiş ve topluluktur.)

3. Varlıkların Oluşlarına Göre Adlar

a. Somut Ad

Duyu organlarımızla (göz, kulak, burun, dil, deri) varlığını algılayabildiğimiz nesnelere verilen adlardır.

Görme: para, kalem, dağ, havuç...

Dokunma: soğuk, sıcak, sert ...

İşitme: fısıltı, gürültü, takırtı, patırtı...

Tatma: acı, tatlı, ekşi...

Koklama: Koku...

b. Soyut Ad

Duyu organlarımızla varlığını algılayamadığımız kavramlara verilen adlardır.

kin, özgürlük, bağımsızlık,

sevgi, aşk, vatandaşlık,

insanlık...

c. Eylem Ad

Eylem kök ya da gövdelerine mastar ekleri (-me, -mek, -iş) getirilerek yapılır.

Bu kitabı okumasını istemiştin.

Bomboş beklemek çok zor.

Bu gülüşüne bayılıyorum.

d. Yansıma Ad

Doğadaki seslerden esinlenerek oluşturulmuş adlardır.

pat, uğultu, cızırtı, böğürme,

homurtu, inilti...

Adın Durumları

Adlar cümle içinde beş durumda bulunur.

Yalın durumda olan isimler hâl eklerini almaz.

1. Yalın durumu: Ev

2. Belirtme durumu (-ı, -i, -u, -ü): Evi (neyi, kimi? Sorusuna cevap verir.)

3. Yönelme durumu (-a, -e): Eve (neye, kime, nereye sorularına cevap verir.)

4. Bulunma - kalma durumu (-da, -de, -ta, -te): Evde (nerede, kimde sorularına cevap verir.)

5. Çıkma, ayrılma durumu (-dan, -den, -tan, -ten): Evden (nereden, kimden sorularına cevap verir.)

Adlarda Küçültme

Adlarda küçültme "-cik, -cek, -ceğiz" ekleriyle yapılır. Bu ekler cansız varlıklarda küçültme yaparken canlı varlıklara getirildiğinde sözcüğe sevgi veya acıma anlamı katar.

kulübe - cik

ağaç - çık

anne - ciğim

yavru - cak

ev - ceğiz

kitap - çık

kadın - cağız

kedi - cik

UYARI

Kimi sözcüklere getirilmiş -cik eki, onlara küçültme anlamı katmaz. Kalıplaşmış isim yapar: elma - cik kemiği, köprü - cük kemiği maymun - cuk, badem - cik, gelin - cik, arpa - cik...

Yapılarına Göre Adlar

1. Basit Ad

Yapım eki almamış, başka bir sözcükle birleşmemiş sözcüklerdir.

Bu, mutfak, tuvalet, banyo hesabı değildir.

Yukarıda altı çizili sözcükler basit addır.

Adlar çekim ekleri aldıkları zaman yapılarında bir değişiklik olmaz.

2. Türemiş Ad

Yapım ekleriyle kurulmuş adlara denir: gözlük, anı, durak...

Türkçede adlar iki şekilde türer:

a. Addan Ad Türeten Eklerle: Ad kök ya da gövdelerine gelecek yeni adlar yapar: gözlük, Türklük, sözcük, Adanalı, akılsız, Mehmetçik, yavrucağ, tıkrırtı...

b. Eylemden Ad Türeten Eklerle: Fiil kök ya da gövdelerine getirilerek geçici ya da kalıcı isim yapar: gezmek, gezme, okuyuş, alım, kaçık, korku, ekin, bilgin, yazı, başarı...

3. Birleşik Ad

Birden fazla sözcüğün bir araya gelerek oluşturduğu yeni adlardır.

Birleşik sözcüğü oluşturan sözcükler; ses kayması, anlam kayması ya da sözcük türü kayması yoluyla bir araya gelmiş olabilirler.

• **Ses Kayması Yoluyla:** ne + için → niçin, pazar + ertesi → pazartesi, kahve + altı → kahvaltı

• **Anlam Kayması Yoluyla:**

a. İlk sözcük gerçek anlamından sıyrılır: başbakan, sivrisinek, ateş böceği...

b. İkinci sözcük gerçek anlamından sıyrılır: giyimevi, ayakkabı, ustabaşı

c. Her iki sözcük de gerçek anlamını korur: yurtsever, dikkörtgen, yer çekimi...

d. Her iki sözcük de gerçek anlamlarından sıyrılır: hanımeli, açık-göz, aslanağzı, kuşpalazı...

• **Sözcük Türü Kayması Yoluyla:** Eylem anlamlı bir sözcük birleşik sözcük oluşturduğunda eylem anlamını yitirerek isim olabilir: albeni, ateşkes, çekyat, ağaçkakan, gökdelen, uçaksavar, vurdum-duymaz, külyutmaz, mirasyedi, gecekondu...

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde somut bir ad soyut anlam kazanmıştır?

- A) Gülün yaprakları dökülmeye başladı.
- B) Fabrikadaki işçiler gürültüden şikâyetçiydi.
- C) Sesi yakınlardan geliyor sanki.
- D) Karşısına geçip açık açık konuşmalı.
- E) Senin kadar yüz­süz insan görmedim.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "acı" kelimesi isim olarak kullanılmıştır?

- A) Bu salça bana çok acı geldi.
- B) Ektiği acı biberlerin hepsi kurudu.
- C) Bu acı lafları hak edecek bir şey yapmadım.
- D) Yenilginin acısına katlanmak gerek.
- E) Bu akşam da acı düşüncelerle sabahı bulacağız.

3. Bu tür adlar, genel anlamda kullanıldığında türü oluşturan varlıkların tamamını anlatır.

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi bu açıklamaya uygundur?

- A) Su istiyordu toprağın derin çatlağı.
- B) Çocuk önce görerek, sonra dinleyerek öğrenir.
- C) El yarası geçer, dil yarası geçmez.
- D) Herkesin geçtiği köprüden sen de geç.
- E) Bizim köyümüzde vakitsiz öten horozlar çok fazladır.

4. Osmanlı Devleti'nin İzmir'i fethetmesinden sonra Anadolu ana karasında bir kalesi kalmayan Rodos Şövalyeleri'ne Bodrum'da bir kale yapmaları konusunda izin verilir. Bodrum kent merkezi ve kalesi 1414 - 1522 yılları arasında Rodos Şövalyeleri tarafından kontrol edilir. Ancak şövalyelerin hâkimiyet alanı, Bodrum Yarımadası'nın tamamını kapsamayıp sadece bugünkü kalenin bulunduğu alanda etkili olmuştur.

Yukarıdaki parçada aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Tür ismi
- B) Özel isim
- C) Çoğul isim
- D) Topluluk ismi
- E) Somut isim

5. Batılı kaynakçalarda "Dragon" ile "Turgut" sözcüklerinin birleşiminden türetilerek "Dragut" olarak nam salmış olan Turgut Reis, takriben 1485'te Sıralos'ta yani bugünkü Bodrum'un Turgutreis beldesinin Karabağ köyünde dünyaya gelmiştir. Babası Veli adında bir çiftçi olan Turgut, daha küçük yaşlarda iken bir korsan kadirgasına dahil olmuş ve kısa sürede zekâ ve cesareti ile öne çıkmıştır.

Yukarıdaki parçada aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Küçültme adı
- B) Birleşik ad
- C) Soyut ad
- D) Somut ad
- E) Topluluk adı

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansımadan türemiş bir ad kullanılmıştır?

- A) Haberi duyunca bir anda şaşırıp kaldı.
- B) Gök gürüyor, bir yandan da şimşek çakıyordu.
- C) Bu anlattıklarını ona aynen iletceğim.
- D) Şırıltı sesleri bir türlü kesilmedi.
- E) Bu konu herkesi ilgilendiriyordu.

7. Aşağıdakilerden hangisinde ikileme ad olarak kullanılmıştır?

- A) Ormanın eteğinde şırl şırl akan bir pınar...
- B) Az çok sen de kazanıyorsun bu işten.
- C) Bu konuları açık seçik ortaya koyalım.
- D) Çoluk çocuk perişan bir hâlde yaşıyorlar.
- E) Boylu boyunca yatmaktan usanmadın mı?

8. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi ad değildir?

- A) Zenginin malı züğürdün çenesini yorar.
- B) Adam son söylediklerimi duymadı.
- C) Müşteri her zaman haklıdır.
- D) Ölüm asude bahar ülkesidir bir rinde.
- E) Daldım coşup giden denizin musikisine.

00FA0DD9

1. Bazı tür adları, olduğu türün tamamını kapsayacak biçimde kullanılabilir.

Aşağıdakilerin hangisinde böyle bir kullanım vardır?

- A) Çocuk, yaramazlık yaptığı için azar işitti.
- B) Çocuk, sevgi ve ilgiyle yetiştirilmesi gereken bir bireydir.
- C) Çocuk, annesi tarafından hoşgörü ile yetiştirilmişti.
- D) Çocuk, dişlerini fırçalayıp erkenden yatağına yattı.
- E) Çocuk, sessizce odasına çekilip derslerini yapmaya başladı.

2. Baharın şehre usul usul sızdığı zamanlardı. Bahçeler, sokaklar

I II III
ve kırlardaki çiçekler bize göz kırptıkça evlerimizin dört duvar-
IV V
dan oluşan bir hapisaneyi andırdığını fark ediyorduk.

Yukarıdaki parçada numaralanmış sözcüklerden hangileri isim görevinde kullanılmıştır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) III ve V
- E) IV ve V

3. Uykusuzluk sonucu kişilerin konsantrasyon bozukluğu yaşadığı ve buna bağlı olarak kişilerde unutkanlık sıklıkla görülmektedir. Unutkanlık sık sık görülüyorsa bir psikoloğa görünmek gereklidir.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisinin örneği yoktur?

- A) Çoğul isim
- B) Tekil isim
- C) Soyut isim
- D) Topluluk ismi
- E) Yalın isim

4. Gurbetten gelmişim, yorgunum hancı

Şuraya bir yatak ser yavaş yavaş
Aman karanlığı görmesin gözüm
Beyaz perdeleri, ger yavaş yavaş

Bu dizelerde ad göreviyle kullanılmış kaç sözcük vardır?

- A) 5
- B) 6
- C) 7
- D) 8
- E) 9

5. "Bir roman insanın ruhundan derin izler taşıyorsa büyük anlam kazanır." cümlesinde "roman" sözcüğü, bütün romanları anlatacak şekilde genel olarak kullanılmıştır.

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi yukarıdaki açıklamaya uygun şekilde kullanılmıştır?

- A) Bahçemizdeki ağaç gibi kök salmalı insan hayata.
- B) Çocuğun yüzü güneşte çok kaldığı için yanmıştı.
- C) Otobüs durağı çok uzakta olduğu için biz de ne yazık ki işe geç kalıyoruz.
- D) Mevsimleri derinden yaşamalı insan, mutlaka insanın ruhuna işlemeli.
- E) Bana gönderdiği çiçek kurumuştur, artık duygularında köreldiği gibi.

6. Saçlarına pütür pütür yapışmış,

I
Gözlerinin renği ile sıvanmış

II
Bir avuç kuru çiçek topladım.
Kırılıp dökülmesinler diye
Sevgiyle, özenle tek tek topladım.

III
Yürek fideledim zamana ve mekâna
IV V

Bu dizelerde altı çizili sözcüklerden hangisi isim görevinde kullanılmamıştır?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

7. Şiir ağacının dalı, çiçeği, yaprağı duygudur. Güçtür, şiir söylemek ama ne türlü şiir söylemek güçtür? Bazı şairler vardır, yüzyıllardır bilinen alışılmış şeyleri tekrar eder durur; yaygın duyguları, yaygın düşünceleri alır, onları vezne uydurur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi kullanılmamıştır?

- A) Birleşik isim
- B) Çoğul isim
- C) Cins isim
- D) Topluluk ismi
- E) Soyut isim

2. Konu: ZAMİR (ADIL)

Cümlede adın (ismin) yerini tutan sözcük ve ekler zamir olur.

Not: Zamirler, ismin aldığı bütün çekim eklerini alır: bana, seni, bizden, sizin...

1. Sözcük Durumunda Zamirler

a. Kişi (Şahıs) Zamiri

Kişi adlarının yerine kullanılan sözcüklerdir.

Ben	(birinci tekil kişi) (Bana)
Sen	(ikinci tekil kişi) (Sana)
O	(üçüncü tekil kişi)
Biz	(birinci çoğul kişi)
Siz	(ikinci çoğul kişi)
Onlar	(üçüncü çoğul kişi)

Ben seni yalnızlık içinde sevdim. Sen bana gelseydin.

↓ ↓
Kişi zamiri

↓ ↓
Kişi zamiri

! UYARI

Kişi zamirleri için aşağıdaki kullanımları bilmemizde yarar vardır:

İkinci tekil kişi yerine nezaket ve saygı için ikinci çoğul kişi kullanılır:

- Sizin de isminizi öğrenebilir miyim?

Kutsal bazı değerlerimiz için ikinci tekil kişi kullanınız:

- Ey Anadolu'm, sen de küsme bize!

Bazen bir böbürlenme, bazen de alçak gönüllülük için birinci çoğul kişi kullanınız:

- Bizim bu konuda suçumuz yok. Biz adamı doğduğuna pişman ederiz.
- Çoğul kişiler bazen "-ler" çoğul eki de alır: Sizler hep yanımda olun.

"Kendi" kelimesi dönüşlülük zamiri aynı zamanda kişi zamiridir. Kişi zamiriyle birlikte kullanılırsa pekiştirme görevi üstlenir.

Kendini çok seviyormuş.

↓
Dönüşlülük zamiri

Ben kendim ettim. (Dönüşlülük zamiri pekiştirme görevinde kullanılmış)

↓ ↓
Kişi Dönüşlülük zamiri
zamiri

b. Gösterme (İşaret) Zamiri

Gösterme yoluyla adların yerini tutan sözcüklerdir.

Bunu odaya koyalım.

Şunun sesini kısıalım.

Bunları götürmeyi unutma!

! UYARI

"O" sözcüğü bir kişi yerine kullanıldığında "kişi zamiri", insan dışındaki varlıkların yerine kullanıldığında "gösterme (işaret) zamiri" olur.

O, benim babam. (Kişi zamiri)

Onu masaya koy. (İşaret zamiri)

! UYARI

İşaret zamirleri ile işaret sıfatları da birbiriyle sık sık karıştırılır. İsmine önüne gelirse sıfat, ismin yerine kullanırsa zamirdir.

O kalem benim. (İşaret sıfatı)

↓ ↓
sıfat İsim

O, romanı ne zaman okuyacak? (İşaret zamiri)

c. Belgisiz Zamir

Yerine kullanıldığı adları tam olarak değil de şöyle böyle karşılayan zamirlerdir: herkes, hiçbiri, hepsi, bazısı, birçoğu, biri, kimi, kimisi, birkaçı, falan, filan, falanca, birazı, pek çoğu, birtakımı, çoğu, başkası... Kimi yer, kimi bakar; kıyamet ondan kopar.

Belgisiz zamirlerle belgisiz sıfatları birbiriyle karıştırmayalım:

Bazı öğrenciler, bu konuya dikkat etmiyor. (Belgisiz sıfat)

↓ ↓
Sıfat İsim

Bazıları bu konuya dikkat etmiyor. (Belgisiz zamir)

↓
Zamir

d. Soru Zamiri

Adların yerini soru yoluyla tutan sözcüklerdir.

Hangisi bizi burada bekleyecekti?

Kim seni almaya gelecekti?

Kaçınız bu konuya çalıştı?

! UYARI

Soru zamirleri, soru sıfatları ve soru zarfları birbiriyle karıştırılmamalıdır.

Hangi kalemi istiyorsun?

↓ ↓
Sıfat İsim

Hangisini istiyorsun?

↓
Zamir (Çekim eki alan sözcük zamir veya isim olur.)

Nasıl bir insansın?

↓ ↓
Sıfat İsim

Buraya nasıl geldin?

↓ ↓
Zarf Fiil

2. Ek Durumundaki Zamirler

a. İyelik Zamiri (İyelik Eki)

Eklendikleri adların kime (ben / sen / o / biz / siz / onlar) ait olduğunu bildiren eklerdir:

I. tekil kişi	(Benim) ev	- <u>im</u>
II. tekil kişi	(Senin) ev	- <u>in</u>
III. tekil kişi	(Onun) ev	- <u>i</u>
I. çoğul kişi	(Bizim) ev	- <u>imiz</u>
II. çoğul kişi	(Sizin) evi	- <u>iniz</u>
III. çoğul kişi	(Onların) ev	- <u>leri</u>

İyelik ekleri

b. İlgî Zamiri

Belirtili ad tamlamasında tamlanan görevindeki sözcüğün yerine kullanılan "-ki"dir.

<u>Nur'un</u>	<u>hikâyesi</u>
↓	↓
tamlayan	tamlanan

Belirtili ad tamlaması

Tamlananın (hikâyesi) yerine "-ki" ekini getirelim: Nur'un ki

UYARI

İlgî zamiri olan "-ki-": "-ım, -ın" ekinden sonra gelen "ki" zamirdir.

- Benimki, seninki, müdürünki...

Sıfat görevindeki "-ki-": Eklendiği sözcüğü sıfat yapar; yer ve zaman bildirir:

- "-da, -de, -ta, -te" ekinden sonra gelen "-ki" sıfat yapan "-ki"dir. Ayrıca zaman bildiren sözcüklere gelen "-ki" sıfattır. Sokaktaki, arabadaki; akşamki, sabahki, yarınki, dünkü...
- "Televizyondaki adam kim?" cümlesinde "-ki" eki eklendiği sözcüğü sıfat yapmış ve adamın yerini bildirmiştir.

Bazen de yerini bildirdiği ad düşebilir. O zaman eklendiği sözcük adlaşmış sıfat olur.

"Televizyondaki kim?" (Adlaşmış sıfat)

Bağlaç olan "-ki-": Ayrı bir sözcüktür ve birkaç istisnası dışında (oysaki, hâlbuki, sanki, mademki...) ayrı yazılır. Sözcükler arasında çeşitli anlam ilgileri kurar.

- Beni dinlemedin ki anlayasın.
- Görmüş ki anlatıyor.
- Annem ki hep güler yüzlüdür.

Yapılarına Göre Zamirler

Zamirler yapıları bakımından basit veya birleşik yapıli olabilir:

ben, ona, sizde (Basit yapıli zamirler)

birkaçı, herhangi (Birleşik yapıli zamirler)

Örnek Soru

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zamir (adıl) yoktur?

- Büyük bir fedakârlık göstererek bana bir hediye almış.
- Dostun nasıl, dediklerinde cevap verebilir misin?
- Bu karanlık yerde kurtaracak olan şey budur.
- Herkes özlemle anıyor ve dualar ediyordu.
- O ev bizim en eski evimizmiş, dedi babam.

Çözüm:

Zamir, isimlerin yerini tutan sözcüklerdir. A seçeneğinde "bana" sözcüğü kişi zamiridir. B seçeneğinde zamir yoktur. C seçeneğinde "budur" sözcüğü işaret zamiridir ve yüklem görevini üstlenmiştir. D seçeneğinde "herkes" belgisiz zamirdir. E seçeneğinde "bizim" sözcüğü kişi zamiridir.

Cevap B

Örnek Soru

Konuşma özelliği insanın diğer canlılardan ayırt edilmesine olanak

I

sağlayan en önemli özelliklerden birisidir. Aslında diğer birçok canlı-

II

III

nın da kendi aralarında anlaşıkları görülmektedir. Ancak insanların konuşma şekli çok daha zengin bir içeriğe sahip olduğundan bu tarz

IV

bir iletişime başka hiçbir varlığın sahip olmadığını söylemek çok da

V

yanlış olmaz.

Yukarıdaki parçada altı çizili sözcüklerden hangisi zamirdir?

- I
- II
- III
- IV
- V

Çözüm:

Zamirler ismin yerini tutar, sıfat ismin önüne gelir, ismi niteler veya belirtir. Sıfatlar isim çekim eklerini alamaz, alırsa isim veya zamir olur. Zarflar, fiillerin önüne gelir ve fiilleri zaman, durum yönünden etkiler. I, II ve V numaralı sözcük sıfattır çünkü ismin önüne gelmiş ve ismi belirtmiştir. II numaralı sözcük zamirdir. IV numaralı sözcük isimdir.

<u>diğer</u>	<u>canlılar</u>	(Hangi canlılar? diğer canlılar: isme soru sordüğümüzda cevap alıyorsa sıfattır.)
↓	↓	
Sıfat	isim	

<u>birçok</u>	<u>canlının</u>	<u>Hiçbir</u>	<u>varlık</u>
↓	↓	↓	↓
Sıfat	isim	Sıfat	isim

Cevap B

1. Yıllar sonra adım anılmış
Hatırlamamışsın gücendim sana
Demek ki maziden bir şey kalmamış
Kimdi o demişsin gücendim sana
Yukarıdaki dizelerde aşağıdakilerin hangisi yoktur?
- A) Soru zamiri
B) İyelik zamiri
C) İlgi zamiri
D) Yönelme hâl eki almış zamir
E) Kişi zamiri
2. Bunun yanı sıra, Türkiye'ye özgü eğitim politikaları ile ilgili birçok belge eğitime politik bir destek sağlamaktadır.
Yukarıdaki cümlede aşağıdaki zamir türlerinden hangisi vardır?
- A) Kişi zamiri
B) Dönüşlülük zamiri
C) Belgisiz zamir
D) İşaret zamiri
E) İlgi zamiri
3. **Aşağıdakilerin hangisinde "-ki" eki ilgi zamiri (adılı) olarak kullanılmıştır?**
- A) İnsanlar öyle yalnız ki üzülüyorum.
B) Damdaki kedileri gördün mü?
C) Neredeki sinemaya gidiyoruz?
D) Sen ki bütün bu olanlara katlanabilirsin.
E) Onunki de laf mı canım!
4. **Aşağıdakilerden hangisinde bir kişi adılı bir başka kişi adılı yerine kullanılmıştır?**
- A) Hep başkasını değil, bir de beni dinleyin.
B) Bu şarkıyı sizin bestelediğinizi bilmiyordum.
C) Ona bunca yıl kıızıyla damadı baktı.
D) Seni her şeyden çok sevdiğini söyledi.
E) Olanı biteni bizden gizlemişler meğerse.

5. **Aşağıdakilerin hangisinde soru adılı yalın durumda kullanılmıştır?**
- A) Hangisini daha çok beğendin?
B) Yarın nerede buluşalım seninle?
C) Nesinden hoşlanmadın kazağın?
D) Kaçımız gidelim oraya?
E) Bu kitabı kime aldınız?
6. **Aşağıdakilerin hangisinde işaret zamiri olarak da kullanılabilen bir sözcük kişi zamiri olarak kullanılmıştır?**
- A) Ben söylemedim bunların hiçbirini.
B) Bizimle çok yakından ilgilendi.
C) Sana her geçen gün daha da bağlandı.
D) Onlar benimsemedi ama bu öneriyi.
E) Türkçe öğretmeni olarak size güveniyoruz.
7. **"O" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde kişi adılı (şahıs zamiri) olarak kullanılmıştır?**
- A) Bu kitabı değil, onu beğendim.
B) Annesi onu, biraz önce hastaneye götürdü.
C) Kitaptan o kitabı alıp gitti.
D) Dosyayı göstererek: "Onu bana ver." dedi.
E) Çocuklar o ağacı sulamışlar.
8. **Aşağıdakilerin hangisinde kişi zamiri cümleden çıkarıldığında anlam daralmasına sebep olmaz?**
- A) Oraya senin gideceğini birkaç kişi biliyordu.
B) Bu işi o yapmış gibi bir düşüncesi var.
C) Sizi görmek istediğini bana söylemişti.
D) Yeni evimiz tam bizim istediğimiz gibiydi.
E) Onun sözlerine hiçbir anlam veremedim.

0A4F035F

1. Aşağıdakilerin hangisinde bir kişi zamiri pekiştirilmiştir?

- A) Senin duygularını ben de anlamıyorum.
- B) Burası benim kendi odamdır.
- C) Görünür halka bir teselli gibi o.
- D) Olanları onlara anlatamadım.
- E) Yol onun, varlık onun, gerisi hep angarya.

2. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde birleşik yapı bir zamir kullanılmıştır?

- A) Bazıları bir bardak suda fırtına koparıyor.
- B) Ötekinin yüzünde bir tereddüt ifadesi vardı.
- C) Birkaç güzel kitap alıp tatile çıktım.
- D) Tümüne bu virüs bulaşmış.
- E) Birçoğumuzun duyguları, aklımızın denetiminden kopmuştur.

3. İsimlere gelerek onların kime neye ait olduğunu yani ona sahip olan varlığı, kişiyi gösteren eklerle iyelik zamiri denir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iyelik zahirine yer verilmiştir?

- A) Elbiselerini dolaba güzelce dizmelisin.
- B) Bardakları hemen yıkayın, çayı demleyin.
- C) İki çok iyi arkadaşımızdı.
- D) Amacım, çocuklara en iyisini sunmaktır.
- E) Ey güzel insanlar size borcumu şiiirle ödeyeceğim.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dönüşlülük zahirinin görevi farklıdır?

- A) Kendinizi bu evde onun yerine koyun.
- B) Yaptıklarına ben kendim bile inanmıyorum.
- C) Kendini herkesten üstün görür.
- D) Pikniğe gidenler kendini börtü böcekten sakınsın.
- E) O daha kendini idare edemiyor, sana nasıl baksın?

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru zamiri kullanılmıştır?

- A) Ne kadar daha buradasınız?
- B) Ne zaman dönüş yapacaklar?
- C) Bize niçin böyle davranıyor?
- D) Bu ekmekler neyden yapılmış?
- E) Hangi şehirlere gidilecek?

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı türde bir zamir kullanılmıştır?

- A) Emirleri kimden alıyorsunuz?
- B) Bu kadar insan nereye yerleşeceksiniz?
- C) Kimler geziye katılacak?
- D) Kimi karşı tarafa geçiyor, kimi olduğu yerde kalıyor.
- E) Bunlardan hangisini dolaba koyalım?

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde işaret zamiri kullanılmıştır?

- A) Bu tür belirtiler daha çok yaz aylarında görülür.
- B) Bu sayede bizimle nasıl konuşması gerektiğini öğrenecek.
- C) Onu kırılmaması için dikkatlice paketledik.
- D) Beriki tepede bulunan bademlik talan edilmiş.
- E) Yaşamının büyük bir kısmını dağın öte yakasında geçirdi.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ilgi zahirinden sonra ayırılma hâl eki almış bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Bu evi bizimkilere kimler almış ben de bilmiyorum.
- B) Sizinkilerin bu olay karşısında ne tepki göstereceğini çok iyi anladım.
- C) Ablamın ayakkabısı benimkinden daha pahalıydı.
- D) Seninki de bu işlerden çok iyi anlıyormuş.
- E) Bizden çok önce çıkmıştı boşa onu bekleme.